

Navodila za spletni prenos bogoslužja

Navodila za spletni prenos bogoslužja so pripomoček duhovnikom in pastoralnim delavcem, da bi vernikom v času epidemije omogočili čim boljše izkušnjo zakramentalnega in liturgičnega življenja.

Bogoslužni zbor je pravo občestvo, skupnost, zato velja, da morajo biti udeleženci bogoslužnega obreda osebno navzoči na istem kraju in ne razkropljeni po različnih delih bogoslužnega prostora, pa tudi ne le povezani s tehničnimi sredstvi, npr. po televiziji ali radiu. V izrednih razmerah in zaradi višje sile lahko Kristusovo oznanilo doseže vernike s pomočjo medijev, vendar to ne pomeni, da so bili verniki navzoči pri liturgičnem opravilu, ampak so ga samo spremljali. Na to je treba vernike vedno primerno opozoriti.

Bogoslužna dejanja niso zasebna dejanja, marveč opravila Cerkve, ki je »zakrament edinosti«, sveto ljudstvo, ki ga zedinjajo in urejajo škofje (B 26). Bogoslužje mora biti vedno pripravljeno z vso skrbnostjo, kadar ga prenašamo, pa še toliko bolj. Tudi razni uvodi in nagovori naj bodo dobro pripravljene. Pri prenosu bogoslužja naj ne bo improviziranja in sprotnega izmišljanja. Verniki pozorno opazujejo in poslušajo duhovnika, zato mora biti vsebina primerno oblikovana.

V nadaljevanju podajamo nekaj praktičnih navodil.

I) Splošna navodila

- a) Bogoslužni obred mora vedno potekati v živo v cerkvi ali v kapeli. Prenosi bogoslužja iz drugih prostorov niso dovoljeni. Pri bogoslužju je treba uporabljati vso predpisano liturgično opremo v skladu z liturgičnimi pravili. Duhovnik mora biti oblečen v liturgična oblačila tistega bogoslužnega dne ali praznika (za maševanje samo štola ni dovolj).
- b) Duhovnik naj pred vsakim prenosom povabi vernike, da pri bogoslužju odgovarjajo in dejavno sodelujejo tudi s telesnimi držami (sedenje, vstajanje, klečanje). Vernike povabi tudi, da se primerno oblečejo in zbrano sodelujejo (brez drugih, vmesnih opravil). Liturgija mora voditi v doživetje Boga in ne le v informiranost o Njem. Če oseba ne sodeluje pri bogoslužju, ki se prenaša s pomočjo spleta, televizije ali radia, govorimo le o informaciji ali dokumentarnem filmu o liturgičnem obredu v neki cerkvi.

- c) Duhovnik naj se pri prenosu bogoslužja izogne vsaki improvizaciji, saj liturgijo, ki jo prenaša splet, radio ali televizija, spremlja ne le običajno občestvo, ampak tudi manj religiozno navdihnjeno, politično drugačno misleče in jezikovno zahtevnejše občinstvo.
- d) Med bogoslužjem duhovnik lahko doda kratko razlago, da vernike na primeren način opozori na pomen posameznega dela (npr. pred skupnim kesanjem, pred branjem evangelija, pred darovanjem in pozvdigovanjem itd.), a le takrat, ko je to predvideno v liturgičnih knjigah.
- e) Med bogoslužjem, še posebej pri sveti maši, ni dovoljeno predvajati vnaprej posnete glasbe.
- f) Prostor naj bo dobro osvetljen, slika prenosa naj bo jasna ter glas dobro slišen in razumljiv. Duhovnik naj med bogoslužjem besedila izgovarja počasi in razumljivo, saj so med verniki tudi starejši.
- g) Komentiranje in všečkanje med prenosom svete maše ali drugega bogoslužja (npr. po Facebooku) je moteče, saj ovira zbranost in sodelovanje vseh. Zato je treba to možnost onemogočiti, ker je sicer podobno, kot če bi med sveto mašo klepetali ali vpili.
- h) Ko je neposreden prenos svete maše končan, naj se posnetek odstrani s Facebooka oz. Youtuba ali drugih kanalov. S tem dejanjem se poudari, da je bogoslužje enkratno dejanje in spremljanje poteka samo v živo, brez možnosti poznejše »udeležbe z zamikom«.
- i) Škof ordinarij mašniku, ki ne spoštuje navodil, lahko prepove prenašanje svetih maš.

II) Sveta maša

- a) Pri svetih mašah, ki se prenašajo po spletu, radiu ali televiziji, naj ne bo somaševanja (razen če mašniki živijo v skupnem gospodinjstvu in se na to primerno opozori vernike).
- b) Duhovnik, ki daruje sveto mašo, naj bo oblečen v albo in mašni plašč s štolo predpisane liturgične barve.
- c) Duhovnik vedno uporablja liturgične knjige: misal in lekcionar in ne drugih pripomočkov. Prav tako naj vedno bere Božjo besedo pri ambonu. Zato naj bo objektiv, če je samo ena kamera oz. pametni telefon tako postavljen, da je viden celoten prezbiterij in ne le obraz mašnika. Tako se bodo verniki lažje prepoznali kot povabljeni pri mizi Božje besede in svete evharistije.

- d) Pomembno mesto pri prenosih svete maše ima besedno bogoslužje, zato je pomembno, da pri prenosu pazimo na homilijo, da bo vernik iz mize Božje besede deležen duhovne hrane. Pridiga mora biti skrbno sestavljena, kratka in jedrnata ter mora razlagati Božjo besedo in bogoslužje.
- e) Med prošnjami za vse potrebe duhovnik vedno doda naslednje prošnje:
 - 1. Gospod Jezus Kristus, usmili se vseh obolelih s koronavirusom Covid-19 ter drugih bolnikov v naši domovini in njihovih svojcev.
 - 2. Gospod Jezus Kristus, podpiraj vse zdravstvene delavce, da bodo skrbeli za bolnike in jim pomagali.
 - 3. Gospod Jezus Kristus, prosimo te za državne voditelje in njihove sodelavce, da bodo v teh težkih časih modro in odgovorno vodili svoje ljudstvo.
- f) Duhovnik lahko doda prošnjo za vse, ki spremljajo prenos svete maše.
- g) Ko se duhovnik obhaja, povabi vernike k molitvi za prejem duhovnega obhajila.
- h) Ob sklepu vsakega prenosa svete maše duhovnik povabi vernike, da skupaj z njim zmolijo *Molitev za zdravje v času epidemije koronavirusa* ter doda tri vzklike:
 - 1. Sv. Marija, zdravje bolnikov – prosi za nas.
 - 2. Sv. Rok, zavetnik zoper kužne bolezni – prosi za nas.
 - 3. Vsi Božji svetniki in svetnice – prosite za nas.
- i) Ob sklepu vsakega prenosa svete maše povabi vernike, da:
 - a. prejmejo sveto obhajilo v domači župniji ter oznani urnike in lokacije,
 - b. darujejo za vzdrževanje domače župnije,
 - c. darujejo za svete maše,
 - d. obišejo cerkev ali kapelo za osebno molitev.
- j) Ob koncu meseca vsak mašnik pošlje po e-pošti statistično poročilo o predvajanju svetih maš po spletu, radiu oz. televiziji na SŠK (e-naslov: ssk@rkc.si). V njem navede, kdaj so svete maše potekale, koliko udeležencev je spremljalo prenos ter kakšne so bile pastoralne koristi takšnih prenosov. Termin prenosov naj duhovniki posredujejo na e-naslov mg@mg-mg.si, da bodo vključeni v spletne napovednike.
- k) Navodila duhovnikom za maševanje brez ljudstva.

III) Besedno bogoslužje – prebiranje Božje besede

- a) Duhovnik opravi opravilo Božje besede v predpisani bogoslužni obleki (alba in štola, talar oz. habit in koretelj ter štola).
- b) Bogoslužje Božje besede vsebuje:
 - križ in uvodni pozdrav;
 - branje Božje besede, ki je urejeno kot pri sveti maši. Besedilo poiščemo v dnevnem bogoslužju;
 - psalm, ki sledi prvemu berilu;
 - evangelij;

- kratek nagovor, ki razlaga svetopisemske odlomke, ali nekaj trenutkov svete tihote. Sveto tihoto primerno napovemo, da verniki ne bi mislili, da je obred končan;
- prošnje za vse potrebe, ki naj se jim doda prošnje v času epidemije (glej poglavje II);
- molitev Oče naš;
- sklepno molitev, blagoslov in odslovitev;
- povabilo vernikom k svetemu obhajilu v cerkvi ter molitev za zdravje z vzkliki (prim. poglavje II).

IV) Ljudske pobožnosti in molitev

- a) Duhovniki lahko po spletu prenašajo razne oblike bogoslužja, molitev hvalnic in večernic ter ljudske pobožnosti, kot so litanije, križev pot, rožni venec, molitvene ure za različne namene, češčenje Svetega Rešnjega Telesa ipd.
- b) Ljudske pobožnosti duhovnik opravi v cerkvi ali v kapeli ter je oblečen v predpisano bogoslužno obleko (alba in štola, talar oz. habit in koretelj ter štola).
- c) Bogoslužje vsebuje:
 - križ in uvodni pozdrav,
 - kratek nagovor s predstavitvijo poteka bogoslužja,
 - eno ali več različnih pobožnosti,
 - sklepno molitev in blagoslov,
 - povabilo vernikom k svetemu obhajilu v cerkvi ter molitev za zdravje z vzkliki (prim. poglavje II).

V) Kateheza in verski pouk

- a) Duhovniki naj pripravijo vsebine za verski pouk otrok, mladine in odraslih ter jih predvajajo po spletu oz. na splet naložijo video in avdio vsebine.
- b) Vsebina se lahko neposredno prenaša po spletu ali pa je vnaprej pripravljena. Duhovniki dajo lahko pisno gradivo na voljo vernikom tako, da ga priložijo posnetku (povezavo do spletnega mesta, kjer je besedilo dosegljivo).

VI) Zakonska skupina

- a) Duhovniki naj po spletu redno spremljajo zakonske, biblične, molitvene in druge skupine, ki delujejo v župniji, ter jim pripravijo ustrezna gradiva.
- b) Vsako srečanje po spletu naj se začne z molitvijo, ob sklepu pa naj duhovnik povabi k molitvi za zdravje ter blagoslovi sodelujoče.

Naslednji predlogi so nastali z namenom, da bi svetloba, ki sije iz Kristusove skrivnosti v umetnosti obhajanja, ki jo danes omogoča tehnologija, ne bila bleda ali celo mračna, temveč bi bolje razsvetljevala življenja vernih tudi v času preizkušnje.

Viri:

- P. Lorbek, *Radijski in televizijski prenosi liturgičnih obredov v luči graditve občestva*. Magistrsko delo, Ljubljana 2020.
- M. Smolik, *Liturgika*, Mohorjeva družba, Celje 1995.
- A. Strle, ur. *Koncilski odloki: konstitucije, odloki, izjave, poslanice II. vatikanskega vesoljnega cerkvenega zbora (1962–1965)*, Družina 2004.
- Rimski obrednik *Sveto obhajilo in češčenje evharistične skrivnosti izven maše*, Ljubljana 1975.

Slovenska škofovska konferenca